

(փոքրիկ, մանր)¹⁹ բառը՝ گمرک գ'նրմնակ (վաղահաս կլոր, քաղցր սեխ) բառի հետ: Կան բառեր, որոնք բարբառ են մտել՝ ենթարկվելով բարբառի աւելի վաղ գործած հնչիւնափոխական օրէնքներին. օրինակ՝ խօլլայ (հօրաքոյր) բառը, փոխառուելով պարսկերէնից, պէտք է հնչէր խալլայ, սակայն ենթարկուելով ա>օյ հնչիւնափոխութեան օրէնքին (ինչպէս ազի>օյզի, ճրագ>ճրօյգ եւ այլն), ստացել է վերոյիշեալ ձեւը: Այս կարգի բառերը Հր. Աճառեանը դիտում է որպէս աւելի վաղ շրջանի փոխառութիւններ²⁰:

Ուշագրաւ է մի հանգամանք եւս. Չահակ (Չոհակ) յատուկ անուան զոկերէն ձեւը Ազուլիսի բարբառում չի պահպանուել, սակայն բարբառում առկայ հնչիւնափոխութեան օրինաչափութիւնները թոյլ են տալիս ենթադրել, որ այդ անունը բարբառում ունեցել է Չոհօկ ձեւը: Դրանում

դժուար է համոզուել՝ համեմատելով հնչիւնափոխութեան համանման բազմաթիւ օրինակներ. հազար>հրզգօր, դժուար>դըծօր, դողալ>դղղօլ, երեւալ>ըրվօլ, կրակ>կըրօկ, կըրօկ, թրթուր>թըրթօր, փրփուր>փըրփօր, բուրվառ>փըրուօր, մկրատ>մըկրօտ, մնալ>մընօլ, փշատ>փըշօտ, պսակ>փըսօկ, նշխարք>նըշխօրք եւ այլն:

Այսպիսով, համեմատելով արտայայտուած բոլոր ենթադրութիւններն ու վարկածները, հիմք ընդունելով յատկապէս պատմահայր Մովսէս Խորենացու վկայութիւնն ու անուանի հայագէտ Մանուկ Աբեղեանի կարծիքը, ուսումնասիրելով բարբառային նիւթը, Ազուլիսի բարբառում առկայ իրանական լեզուների հետ հնագոյն շփումների հետքերը, այնուամենայնիւ, կարելի է առաւել հաւանական համարել զոկերի ինքնանուանման՝ Աժդահակ-Չոհակի անունից բխելու վարկածը:

19 Նոյն տեղում, էջ 73:
20 Հր. Աճառեան, *Բնութիւն Ազուլիսի բարբառի*, Երեւան, 1935, էջ 27-28:

Հարություն Մարության. *Հայ ինքության պատկերագրությունը: Հատոր 1. Ցեղասպանության հիշողությունը և Ղարաբաղյան շարժումը* / Պատ. խմբ. Լ. Հ. Աբրահամյան. - Եր.: ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատ., 2009, 432 էջ (1 գուն. քարտեզ, 255 գուն. և սև/սպիտակ լուսանկարներ). - (Հիշողության ազգագրություն. 2)

Harutyun Marutyan. *Iconography of Armenian Identity. Volume 1: The Memory of Genocide and the Karabagh Movement.* – Yerevan: “Gitutyun” Publishing House of the National Academy of Sciences, Republic of Armenia. 2009, XVI, 416 p., ill. (1 color map, 255 color and monochrome photos). – (Anthropology of Memory. 2)

The recent publication of Harutyun Marutyan’s book opens up a new page of interdisciplinary research in the field of Armenian studies. Based primarily on his own fieldwork, the author explores the visual representations of the Armenian Genocide during the years of the Karabagh Movement (1988-1990). To be more precise, Marutyan’s narrative resembles a two-way road where, on the one hand, a historical epoch is revealed through the analysis of banners and posters, while, on the other, the same banners and posters assume meaning through the author’s interpretation of the historical context in which they appeared. In comparison with a few similar studies that had been previously done in different countries primarily on the analysis of the posters, cartoons, and banners prepared by professional artists mainly for the print media, Marutyan’s work is innovative in terms of its introduction and investigation of “the popular perspective”, namely the iconographic sources mostly, and often spontaneously, produced by ordinary participants of the Karabagh Movement. This research is also valuable – as it is demonstrated in Dr. Levon Abrahamian’s interesting introduction to the book – due to its relevance to the realities of societal development in present Armenia (while reading the book, one can hardly resist the temptation of drawing parallels and making connections between the issues that Armenia faced during the Karabagh Movement and the ones that challenge Armenia today).

It is very important that from the very beginning the author makes his work grounded, presenting theoretical issues relating to his study in the first chapter of the book. The reader is introduced to different theories and approaches explaining the concept of the past, individual and

social dimensions of collective and historical memory, as well as to how collective memory relates the past to the present. In talking about the three different schools explaining relations between past and present, Marutyan also reveals his own conceptual prism through which he saw and explored the area of his study, this is to say, the past is not totally constructed by the present, the present is not totally determined by the past, but there is a third more productive way of analysis, which integrates the first two. The presentation of the theoretical frameworks of his research prepares the reader for understanding the general context of the following chapters.

The topic of the second chapter of the book is devoted to the 1915 Genocide in the context of the Armenian collective and historical memory. The author analyzes the issue of the Genocide commemoration in parallel with the Karabagh Movement, demonstrating convincingly the gradual coalescence of the two processes into one. Marutyan does this, drawing upon visual materials along with his extensive contextual explanations. Especially interesting are the interpretations of the commemoration wreaths laid at the Genocide monument which, according to Marutyan, assumed the function of the banners, raising the issues of the Armenian Genocide and the Karabagh Movement.

The third chapter mainly explores people’s perceptions and ways of commemoration of the Armenian pogroms in February 1988 in the Azerbaijani town of Sumgait. Using the same semiotic analysis approach and contextual interpretations, Marutyan demonstrates how the perception and visual representation of the Sumgait events were gradually assuming a broader meaning. First, the banners and posters used during

ցութեան գօտին, եւ Բաքու-Թբիլիսի-Ձէյհան նաւթամուղը, որը քաղաքականապէս եւ տնտեսապէս կապեց Ադրբեջանն ու Վրաստանը Թուրքիային եւ բոլորին միասին՝ Արեւմուտքին: Այդուհանդերձ, Թուրքիայի արտաքին քաղաքականութեան ուժային մեթոդները, ինչպէս նաեւ Ֆինանսական թոյլ վիճակն արգելակեցին Անկարայի արտաքին քաղաքական ծրագրերի իրականացումը:

Սոյն ժամանակահատուածի ուսումնասիրումն ու վերլուծութիւնը մեծապէս կարեւոր են հայ-թուրքական յարաբերութիւնների ապագայ սցենարների զարգացման տեսանկիւնից: Այս առումով Գ. Արշակեանի գրքի նշանակութիւնը նաեւ այն է, որ սոյնով ընդգծւում է Թուրքիայի արտաքին քաղաքականութեանը նուիրուած որակեալ ուսումնասիրութիւնների կարեւորութիւնը:

Գրիգոր Արշակեանն իր աշխատանքում յատուկ ուշադրութիւն է դարձնում տարա-

ծաշրջանում մեծ պետութիւնների շահերի եւ Անկարայի կողմից դրանց հակասութիւնների օգտագործման փաստին, ինչը խօսում է այն մասին, որ հեղինակը փորձել է Հարաւային Կովկասում Թուրքիայի արտաքին քաղաքականութիւնը ներկայացնել Հնարաւորինս համապարփակ: Գ. Արշակեանի գրքի դրական կողմերից է նաեւ այն, որ նա չի սահմանափակուել միայն հայալեզու ու ռուսալեզու գրականութեամբ, այլ մեծապէս օգտուել է նաեւ թուրքերէն ու անգլերէն նիւթերից:

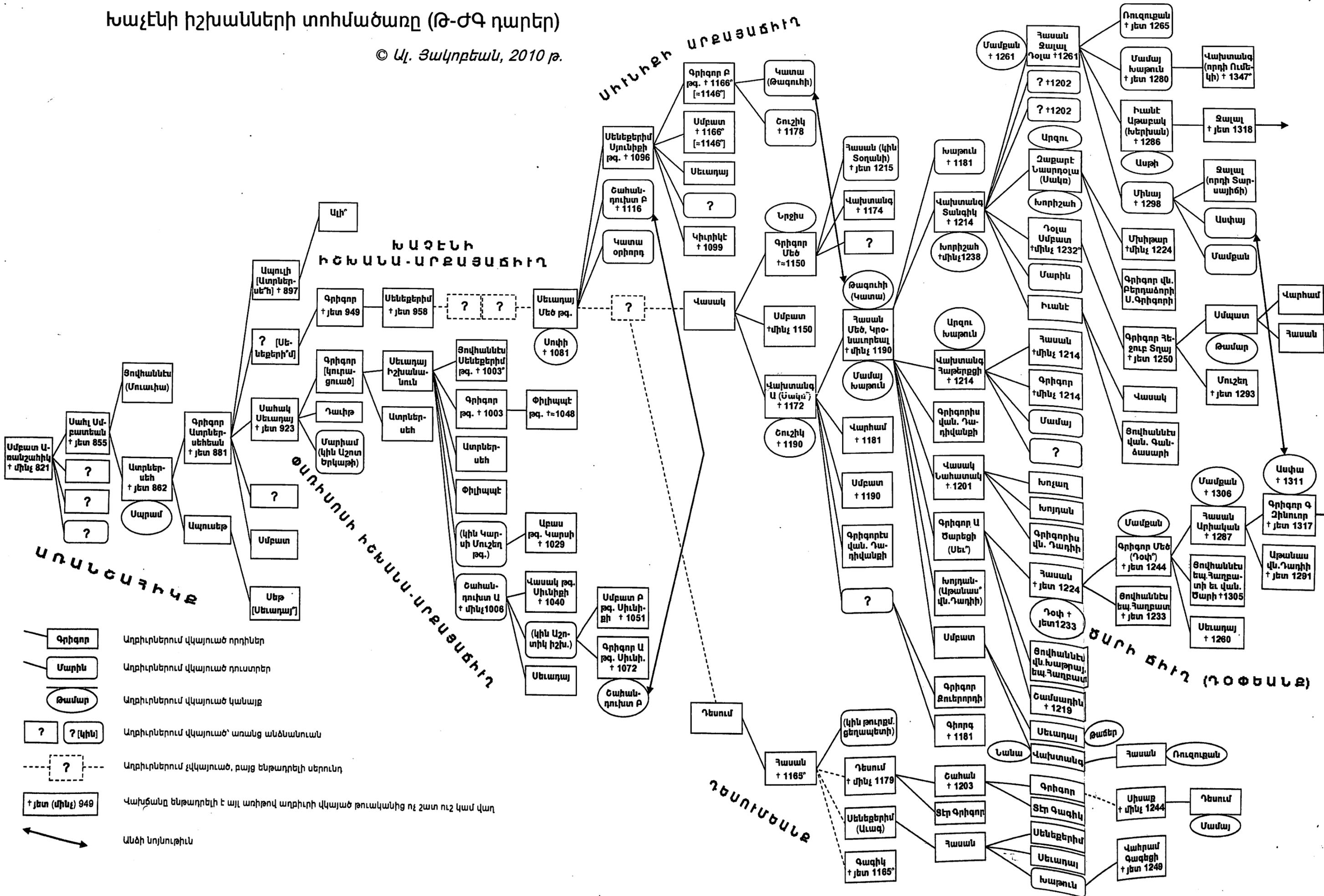
Ամփոփելով, հարկ է նշել, որ Գ. Արշակեանի գիրքը հայրենական թուրքագիտութեան զարգացման ներկայ փուլի կարեւոր արտայայտութիւն է եւ հետաքրքրութիւն կ'առաջացնի ոչ միայն մասնագէտների, այլ նաեւ ընթերցողների լայն շրջանների մօտ:

Արտակ Շաքարեան

Խաչենի իշխանների տոհմաճառը (Թ-ԺԳ դարեր)

© Ալ. Յակոբյան, 2010 թ.

ՆԵՐՔԻՆ ԽԱՉԵՆԻ ԾԻՐ (ՀԱՍԱՆ-ՋԱԼԱԼԵԱՆՆԵՐ)

- Գրիգոր Աղբիւրներում վկայուած որդիներ
- Մարին Աղբիւրներում վկայուած դուստրեր
- Թամար Աղբիւրներում վկայուած կանայք
- ? ? [կին] Աղբիւրներում վկայուած՝ առանց անձնանունան
- ? Աղբիւրներում չվկայուած, բայց ենթադրելի սերունդ
- + յետ (մինչ) 949 Վախճանը ենթադրելի է այլ առիթով աղբիւրի վկայած թուականից ոչ շատ ուշ կամ վաղ
- Անձի տոյնութիւն

ՍՈՒՆԵԱԳԻՔ (ԴՕՓԵԱՆՆԵՐ)

ԴԵՍՈՒՄԵԱՆՆԵՐ